

karj«. Posamezna dela iz literature bi lahko še dramatičizirali sami kakor n. pr. pripriprosto berilo »Lesena skleda« i. t. d. Gotovo leži mnogo pripravne snovi v skritih kotičkih naših misli. Ven z njo! Poleg žalosti, ki jo priloži vpoštev še tudi kaj veselega. Tudi tukaj mislim na prizore, ki jim ne manjka domačega poka, ne po duhu, ne besedi. Kmečka šala je po svoji priprostosti privlačna za vsakogar, ki je zdrave narave in ni omejenega duha. Časih potegne se ljubega Boga za konec halje, seveda vse to »brez zamere«. Videl sem »Romarja k sv. Roku«, ko mora iznajdljivi romar z vsakim navzočim začeti primesten razgovor in končno v resnici potegne »Roka« raz stolico i. t. d. Morda ima kdo kaj boljše — naj torej pošlje!

Prav na višku je slovesnost, ako so fantje pevci. Za ta namen je pripraviti mnogo domačih pesmi, ki se pojejo zlasti v narečju. Ako bi narečje delalo težkoče, bi jih brez škode za umetniško vrednost preuredili v krajevno primerno jezikovno obliko. Nikakor pa bi ne bilo umestno narodne pesmi predvajati v pismeni slovenščini, ako gre drugače boljše in če zadenemo struno kmečke duše močnejše z narečjem. Umetne pesmi ne spadajo semkaj, ker bi se tako malo ponašale kakor težki planinski čevlji na nogah k cilindru na glavi. Kdor je imel priliko videti in poslušati koroške pevce, bo skladnost, ki jo omenjam, razumel in pri zbiranju ali izvajanju bo najbolje zadel. Ali ni bila lepa ona koroška: »Jaz sim an burn pavre«?

Naši zbiratelji in skladatelji narodnih pesmi bi nam lahko dali mnogo primernega gradiva in vem, da bi največ pripomogli do namena, ki ga imajo predvidene zaključne slovesnosti.

Roko v roki z ravnokar omenjenim stoji smisel našega kmeta za lirika. Ni čudal živi v prosti naravi, kjer delajo družino ptičke pod nebom, ki jih najdemo v poetičnih izli-

vih tako naših najboljših pesnikov, kakor tudi v preprosti narodni pesemci, zrasli v zatišju kmečke kože. Kmečka muza je zložila pa tudi pesmi o zelenih travnikih in gozdovih, poljih in vinogradih, ter potisnila pero v roko dečve, poba, mamce ali gospodarja samega.

»Zdaj povim ano pesm, k'so jo napravili moj oča«, je začel neki fant ob zaključni slovesnosti naše kmetiške nadaljevalne šole. Drugi fant pa: »To pesm sim zloživ sama«. Ker seveda ne morem poznati vsi našo narodno poezijo, mi kontrola ni bila možna, vsekakor ni manjkalo v navedenih pesmih Lisičjakove šegavosti, ljirke poročene s praktičnim egoizmom, vere v Boga in svojo lastno pest. Garantirano v originalu je drugi kmečki fant prednašal svojo deklamacijo, saj ji je dal realno podlago »Naša nadaljevalna šola«. Ker smo vsi živeli dve leti v njej, ker je dalje oblika bila dovolj krepka, je naš subjektivni občutek nesramno zavračal vsako misel na pogrške v jambih in trojih; pesem je bila torej moderna in pesniku smo grozno ploskali.

Vsaka dolina ima ali je imela svoje poetične glasnike kakor Drabosnjaka, Lisičjaka, ki so peli iz vedrega srca, iz ljudske duše in mnogo teh pesemc je še raztrošenih liki nagelčkom, ki nas opajajo s svojim vonjem. Ti nagelčki naj cvetijo v naših kmečkih domovih, naša dolžnost pa je, da jih spravimo na svetlo. Naj pripomorejo, da bo stala naša doraščajoča kmečka generacija brez oklevanja in z obema nogama na vsakem koščku zemlje naših pradedov.

Upam, da sem podal vsaj nekaj k lažjemu umevanju značaja zaželenega gradiva. Ko bo snov zbrana, jo objavim z imeni pošiljavcev.

Opomba. Zbrano snov je poslati na Vodstvo narodne šole na Prevaljah.

Splošne vesti

HOČEMO JASNOSTI

(Ker sem na shodu Narodne odbrane v imenu učiteljstva, ki mu že daljšo dobo načelujem, se čutim primoranega, da objavim svoja izvajanja in da istočasno lansiram naše zahteve v široko javnost.)

Materice, ki so v potu obraza rodile svoje otroke, spremljajo z žarom ljubezni razvoj svojega plodu, ker se zavedajo, da z njim rišejo brezkončno vez prošlosti s temno bodočnostjo.

Usoda njihovih otrok je usoda domovine, usoda človeštva, dvigajočega se in padajočega z duhom časa, liki gibanju brezmejnemu morskemu gladini.

Z vzgojo otroka je mati Špartanka vli-vala kapljice ljubezni v grudo svoje domovine, gradila večnost svojemu narodu. In gorje sinu, ki se je izneveril svoji vzvišeni nalogi: biti človek, biti Špartanec, biti in ostati zvesti sin svoje domovine.

»Mati sinu meč izdere in mu prsi z njim predere«, govori Špartanska mati v slovenskem kroju o sinu, ki zapušča narod v usodnem trenutku, tirajoč ga izpod svobodnega sonca v tujstvo prokletstvo.

Materam ob stran je usoda postavila nas učitelje, da vršimo delo zidarjev brezkončne večnosti človeštva.

Ni naša naloga, da učimo otroke v osnovnih vedah vseobčje kulture, višje so naloge, ki jih stavljajo v naše delo mati, narod, cerkev, zgodovina.

Ni se še pokazal mlinski kamen, ki bi potapljaj slovenskega učitelja v dno morja zaradi zgrešene vzgoje, ne pomnimo še, da bi bili naši gojenci ogroženi od špartanskega meča, zavedamo se pa, da vedemo svoj rod iz blatnih kolovozov zgodovine na uglajeno cesto bodočnosti.

Toda tu smo. Na razpotju smo. Kam drži na levo cesta, kam drži na desno pot.

Za nami so množice, mlade oči nas s skrbjo opazujejo, matere obupujejo. Kam?

Tu država — tam cerkev, vera, tu zakon — tam prst božji, greh, tu zapoved — tam prepoved, tu večnost pozemska — tam večnost brezkončna.

Kam? V katero smer?

Sv. Krizostom pravi, da je vsaka država od Boga, in da se imamo pokoravati vsakršni vladi.

Večni učitelj je dejal: Dajte cesarju, kar je cesarjevega, Bogu, kar je božjega. In Sokrat je umiral, da je utrdil svoje vzvišene nauke, pokoravati se državnim vladam v dnevi bridkosti.

Tu je ost, ki nam je zasajena v sredino srca! Zavedamo se, da je človeku potrebna morala, ker brez nje zaide v najnižje zablode. Zavedamo se, da je sokolska vzgoja visoko moralna in da je ta vzgoja povečinioma poverjena učiteljstvu, šoli.

Če šola do danes ni pokvarila slovenskega roda, ga tudi potom sokolstva ne bo. Česar nismo storili med štirimi stenami učilnice, upamo, da tudi ne bomo med štirimi stenami telovadnice.

Prisegli smo zvestobo kralju in domovini, prisegli, da bomo v duhu verske strpnosti gojili jugoslovenski rod v domovinski ljubezni in ti prisegli hočemo ostati zvesti.

Če je med zamorci varen katoliški misijonar, upamo, da bi moral biti tudi med katoliškim ljudstvom varen katoliški učitelj.

Toda čujte! Na oknih vzgojiteljev pokajo peklenški stroji, na šolska vrata lepijo mrtvaške glave, požigajo nam hiše, anonimno psujejo predstojnike, v anonimnih pismih nam groze s smrtjo in najemajo morilec.

Ne plašimo se ničesar, toda v imenu onih, ki se tega boje, zahtevamo, da nas država štiti, zahtevamo, naj cerkev kroti svoje podanike vsaj v toliko, da bodo istovrni

vestno sledijo svojemu ustanovitelju. Večbajo se mešani, moški in ženski zbori umetnih in narodnih pesmi.

PEVSKO DRUŠTVO »ZVON« V ŠMARTNEM

V Šmartnem pri Litiji deluje od l. 1927. dalje kot pevovodja tov. Maks Kovačič, šol. upravitelj, pri pev. zboru »Zvon«.

V l. 1929. v aprilu je priredil z zborom zelo uspel koncert (moški in mešani zbor, dvospevi, 2 samospeva). L. 1930. v juliju je obhajalo društvo 40 letnico svojega obstoja ter proslavilo ta jubilej z veliko slavnostjo na prostem. Poleg domačega zbora je nastopilo še 9 drugih pevskih društev.

V l. 1931. je zbor naštudiral opereto: »Mežnarjeva Liska« in jo izvajalo z lepim uspehom v Šmartnem in v Zagorju. V l. 1932. pa je priredil istotako v Šmartnem in v Zagorju s prav lepim uspehom opereto »Kakor stari, tako mladi«.

Letos v jeseni pa namerava prirediti pevski koncert v spomin tridesetletnice smrti takratnega tuk. nadučitelja in ustanovitelja »Zvona« Ivana Bartla. Z zborom je nastopil pevovodja tov. Kovačič Maks ponovno že pri raznih proslavah, tako v Trbovljah (25 letnica »Zvona«), v Litiji (Jerebova proslava) itd.

Obmorski učiteljski dom

Ideja učiteljskega obmorskega doma, vem, ni nova; kljub temu pa smo mnogi, mnogi z navdušenjem prečitali sporočilo pripravljalnega odbora, ki je v eni prejšnjih

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 3
S PODRUŽNICO NA MIKLOŠIČEVI CESTI ŠTEV. 13
je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji

Ima vlog nad 430.000.000 Din, rezervnih zakladov pa nad 10 mil. dinarjev

Za pupilne naložbe ima sodni depozitni oddelček, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnice, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti.

Telefon centrale štev. 2016 in 2616,

Telefon podružnice štev. 2367

Poštni čekovni račun centrale št. 10.553, — podružnice št. 16.138.

Uradne ure za stranke so od 8 — 12.

utegnili nemoteno vršiti svoje državne in nacionalne naloge.

Zahtevajo združeno Slovenijo. Tudi mi jo zahtevamo, toda v oni obliki, ki jo zahteva naš narodni in državni položaj. Da bo nekoč svobodno dihal sleherni Jugoslovčan, nam je porok naše delo, naš otrok, in otrok onih vladarjev, ki zmagovalno korakajo po svobodnih poljanah doslej zaslužnjega naroda. Slava rodu Karadorđević! Živel kralj!

Josip Lapajne — Cerklje.

— Vsi, ki radi hodite na letovišče ob morju, pristopite k snujočemu se društvu Učiteljski dom v Omišlju in pošljite prijavnice!

— Vsi, ki želite dati otroke v dobro oskrbo za okrepljenje ob morju, pristopite k snujočemu se društvu Učiteljski dom v Omišlju in pošljite prijavnice!

— Mesečni obrok in delež za dom v Omišlju bo določil ustanovni občni zbor po medsebojnem sporazumu, zato Vas to ne zadržuje, da bi ne poslali prijavnice takoj.

— V soboto dne 4. februarja bo ob 10. uri v šolskem radiu Strossmayerjeva proslava, ki jo bo oddajala licejska osnovna šola v Ljubljani. Spored: 1. Govor o Strossmayerju; govori ga M. Engelman. 2. Sokolska (dekliski zbor). 3. Br. Mokranjac: Kralja Petra garda (dekliski zbor). 4. S. Gregorčič: Strossmayerju, deklamacija. 5. Napev iz Medmura: Lastovski v slovo (dekliski zbor). 6. Narodna: Uspavanka (dekliski zbor). 7. Marija Grošelj: Iz šole grede (prizor). 8. Jenko: Bože pravde (dekliski zbor).

— JUU SRESKO DRUŠTVO V PTUJU naznanja učiteljstvu, da meseca februarja zaradi različnih ovir ne bo zborovanja.

— Proslava »Rdečega križa«. Po odredbi glavnega odbora »Rdečega križa« se bo letos vršila običajna vsakoletna proslava na dan krajevnega skupščine (dne 29. januarja, 5. ali 12. februarja). Glavni namen proslave je zainteresirati narod za delo »Rdečega križa« in opozoriti na njegove glavne naloge: v miru zbirati prispevke za podporo krajem, prizadevanjem po elementarnih nesrečah in epidemijah ter zbirati sredstva za pripravo sanitetnega osebja za zdravila itd.; v vojni služiti kot pomožni organ državi in vojaški saniteti in skrbeti za družine padlih, vjetih ali v tujini interniranih. Izvršitev teh nalog pa zahteva sodelovanje vseh odraslih državljanov, posebej pa vseh državnih uradnikov, ki bi morali v tem oziru prednjačiti in služiti ljudstvu za vzgled. Na žalost se je ugotovilo, da naša država zaostaja za drugimi državami glede na število članstva organizacije, ki služi izključno le občinam narodnim interesom. Zaradi tega je glavni odbor »Rdečega križa« zaprosil notranje ministrstvo, da se naj letos proslava dne »Rdečega križa« izvede čim uspešnejše, in sicer: da se povsod nabirajo člani »Rdečega križa« in da se ustanove novi krajevni

odbori povsod, kjer še ne obstoje. Glede na to, da znaša članarina za člana le 20 Din letno, za podpornega člana 6 in za naročnike časopisa »Glasnik« 10 Din letno, je omogočeno večini državljanom, da postanejo člani »Rdečega križa«. Stvari v korist bo, če določijo neposredni starešine po enega podrejenega uradnika za nabiranje članov.

»Daj-Damov« avtomat, kot čarodejca aparat za mal denar užitka pričara brez napitka.

— Opozorilo načelstvom kmetijskih podružnic glede pobiranja naročnine za »Kmetovalca« in članarine Kmetijske družbe. S presodno Kmetijske družbe v zadrugo so nastale nekatere nejasnosti pri pobiranju naročnine za »Kmetovalca« v znesku 25 Din in članarine ali zadrugnega deleža v znesku 10 Din, katerega je plačati vsakemu pristopivšemu članu k zadrugi enkrat za vselej. Vred tega podajamo potrebna pojasnila. — Predvsem je vplačanje naročnine za »Kmetovalca« nujno, ker se vsake številke lista tiska samo toliko, kolikor je bilo do časa izdaje naročnikov. Poznejši naročniki torej ne bodo mogli prejeti vseh števil. Na to opozarjamo osebno načelstva in tajništva podružnic, sploh vse nabiralce naročnikov za »Kmetovalca«. — V l. številki »Kmetovalca« smo natančno pojasnili, kako se bo list urejeval in izdal. Poleg strokovnega dela bo izhajal tudi »Vnovčevalec«, v katerem bodo pojasnjene vse zadeve glede posredovanja in nakupa pridelkov naših članov in naročnikov. Član brez glasila »Kmetovalca« nikakor ne more biti poučen o vseh poslih, ki jih izvršuje Kmetijska družba za svoje člane. Zato poudarjamo, da je neobhodno potrebno vsem članom naročiti in čitati tudi »Kmetovalca«.

»Za čas, ki ga je na se obliko«
»Tempo« čitaj na obroke

LJUBLJANA Za gotovino: MARIBOR
Gledališka 4 Selenburgova 4 Slovenska 18

— Zemljepis in zgodovino v osnovni šoli poučujete najlažje, ako naročite »Zemljepisno učno snov« za III. in IV. razred osnovnih šol in »Zgodovinsko učno snov« za III. in IV. razred osnovnih šol od Janko Polaka, ki se naroča v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali Mariboru. Cena knjigam za III. razred je 9 Din, za IV. razred pa 10 Din. Naročite takoj, dokler je še kaj zaloge!

Delovanje učiteljstva na glasbenem polju

MLADINSKI PEVSKI ZBOR IN ŠOLSKI ORKESTER V PODPECI. V poročilu o delovanju mladinskega pevskega zbora in šolskega orkestra, je pomotoma izpadlo, da vodi oboje tov. Muršec.

Mladinski pevski zbor in pevski zbor odraslih v Bevkah.

Dolgoletni član UPZ tov. Josip Trpin je ustanovil 1930. mladinski pevski zbor v Bevkah. Našel je takoj mnogo sodelavcev pri otrocih in podpore pri odraslih. Neustrašeno in z vsem ognjem izvežbanega pevca se je vrgel na delo. Velik uspeh je doživel s prvim nastopom v Bevkah, ki je bil prirejen kot samostojen koncert in s koncertom na Vrhniki. Vsi poslušalci so bili navdušeni nad programom in izvajanjem. — Kakor nam pa zatrjuje ustanovitelj in voditelj zbora, večba še nadalje svoje mlade pevke in pevce, ter bi rad nastopil ob primernih prilikah v Ljubljani. — Zbor si je postavil nalogo, gojiti in širiti narodno, umetno in cerkveno pesem. Nastopil je do sedaj tudi na vseh šolskih in izvenšolskih proslavah. Povsod je dobrodošel in zaželen. Danes šteje 40 mladih grl.

Ko so uvideli starejši, delo mladinskega pevskega zbora, so bili navdušeni za ustanovitev mešanega pev. zbora odraslih. Ta pevski zbor je bil ustanovljen v decembru 1932. Že takoj v početku šteje 30 pevcev in pevk, ki marljivo obiskujejo pevske vaje in

številke dodal našemu »Učiteljskemu tovarišu« reklamne letake.

Že na ustanovnem sestanku Ekskurzijskega odbora, katerega so se udeležili v predlanskih božičnih počitnicah številni tovariši in tovarišice, smo postavili v program učiteljskega ekskurzijskega udejstvovanja tudi potrebo letoviščarskih in počitniških domov, tako na morju kakor tudi v planinskih krajih. In je bil ves ta temeljni program EO sprejet soglasno in z odobravanjem. Če tudi smo že takrat načeli vprašanje učiteljskega obmorskega doma, pa ne trdim, da smo vprav člani EO sprožili kot prvi misel potrebe takega našega krova. Vem, da so prav naše tovarišice in tovariši že od takrat, ko se je pričela na splošno uveljavljati potreba zahajati na morje, iznesti tako misel. Tovarišice in tovariši, s katerimi smo se kdajkoli srečali na Malinski, Omišlju, Krku, Rabu, Bolu, Jelsi ali koderkoli na našem modrem Jadranu se bodo spomnili, kako smo v razgovorih vedno soglašali: tudi učiteljstvo mora dobiti svoj obmorski učiteljski dom!

Ne samo, da so nam bili v tem pogledu za zvezdo vodnico drugi stanovi, (n. pr. uslužbenci dunajske občine so že pred vojno posedovali lasten penzionat na Rabu), za krepak oslon naših namer so nam tudi bratje Čehoslovaki, ki imajo svoje domove na Kupariju in že tudi drugod. Sicer pa stoji ob Jadranu tudi domovi, ki so bili last zadrugarjev — učiteljev izvidravske banovine. Zanimiva je ta stvar v posebej še toliko, da imamo mi iz središča vseh banovin skoro najbližjo zvezo z morjem, pa so ostale banovine že pred nami. Lahko nas — (ki imamo do morja z

avtobusom preko Kočevja, Broda na Kolpi in Delnic do Sušaka) le pičlo predpoldne oblike rdečica — sramu.

V oprostitveh pa naj nam služi olajševalna okolnost; namreč: da je učiteljstvo v naši banovini ekonomsko najslabše podprto. Kljub temu pa je misel skupnega letovanja iz prakse prišla prav od nas.

V starih »zlatih« časih je agilni naš Slavko Mrovlj — zdaj je menda v Slovenjgradu — imel v malem kompletno učiteljsko obmorsko kolonijo. V zvezi s Ferijalnim savezom je dobil tudi svoj lasten objekt v Bolu na otoku Braču in kasneje v Jelsi na otoku Hvaru. Praksa je menda pokazala, da ni možno spraviti v koloniji pod isto streho dva tako raznovrstna letoviščarja: učitelja in dijaka. V koloniji mora biti disciplinirani temelj vsega, pa vemo, da se isti predpisi težko raztegajo na letoviščarje, ki so v letih, stanu ... itd. tako različni.

Preko vseh teh poizkusov in vab smo prišli do tega, da leži pred nami povabilo pripravljalnega odbora. Gotovo zelo pomembna tiskovina! Razumljivo, da je vzbudila v naših vrstah mnogo razpravljanja. Skoda, da se niso izrekli že vsaj nekateri naši tovariši o zadevi v »U. T.«, škoda tudi, da so se pokretniki skrili za brezimni pripravljalni odbor. Morda bi potem ne padli očitki, kakor sem jih nekaj že sam čul. Naj jih navedem le nekaj, da spoznamo mišljenje »širokih« krogov. Če so do tega upravičeni, boste uvideli sami. Oni dan sem prišel skupaj s tovarišem, ki mu ne smem prisoditi pretežkih življenjskih križev. Vem tudi, da je član nekake sreskega društva in kot tak bi že moral

Osebnostne zadeve

—i Prevedeni so bili učitelji(ce) v IX. skupino: Beričič Julija iz Križevcev; Korbar Pavlina iz Kozjega; Gaberc Anica iz Izakovcev in Klobčavar Valentina, zabavljica iz Tržiča; v X. skupino, Miklavčič Pavlina iz Suhorja.

—i Napredovali so učitelji (ce) v VIII. skupino: Dovjak Marija iz Prečene; Soršak Marija iz Prevalj; Poljanec Franja iz Sv. Petra; Zupan Danica iz Gor. Lendave; Kosi Elizabeta (uč. ž. r. del) iz Brega pri Ptuj; Petelin Melita iz Banjaluke; Voje Minka iz Boštanj; Zolger Drago od Sv. Antona na Pohorju; Chrobath Maksa iz Mozlja; Vardjan Ana iz Šmarjete.

Učiteljski pravnik

USLUŽBENSKI DAVEK.

Na vprašanje, kako odtegovati uslužbenški davek, podajemo v naslednjem nekaj pojasnil.

Vprašanje šol. uprav. J. B. v V. P.:

1. Ali in kakšen znesek moram mesečno plačevati davkarju, ker sem šol. uprav. in uživam naturalno stanovanje? Stanovanje mi je po novem ocenjeno 119 Din mesečno. Kdo mi plača potem 31 Din, t. j. razliko v stanarini?

1.a) Od 1. aprila 1932. morajo občine (v tem primeru krajevni šolski odbori) odtegovati pri vsakokratnem izplačilu uslužbenški davek od stanarine in kuriva učitelstvu po čl. 95. zak. o neposrednih davkih (gl. Uradni list z dne 15. III. 1928. št. 26) in sicer do 200 Din 4 Din, do 300 Din 6 Din, do 400 Din 9 Din itd. V našem primeru plačate v vrednosti naturalnega stanovanja za 119 Din mesečno po 4 Din uslužbenškega daveka.

1.b) Šol. upravitelj (ice), kakor tudi ostalo učitelstvo imajo po določenih zakona o narodnih šolah pravico do naturalnega stanovanja. Ker uživajo to stanovanje, nimate pravice do stanarine. Za naturalna stanovanja učitelstva ne veljajo uredbe o ocenjevanju natural. stanovanj, zato se tudi po tej uredbi ne precekujejo. Razlike, ki jo navajate v znesku mesečno 31 Din, vam ni nihče dolžan povrniti, ker veljajo za učit. naturalna stanovanja izključno le določbe zak. o nar. šolah in je računati stanovanje v naravi, ki ga je našla komisija za primerno, kot ekvivalent polne stanarine po zakonu.

2. Koliko moram plačati uslužb. daveka kot tajnica kraj. šol. odb. z nagrado 600 Din?

Za nagrade tajniku, blagajniku in katehetske nagrade je odtegovati po čl. 96. zak. o neposrednih davkih do zneska 1000 Din po 4%, torej v našem primeru za tajnikovanje v znesku 600 dinarjev 24 Din uslužbenškega daveka.

—§ Prošnja za upokožitev. Uslužbenec, ki je dovršil 35 efektivnih let drž. službe, ali 40 v pokojnino vsehših let, ali če je bil 65 let star, se mora na lastno prošnjo upokožiti v 1 mesecu, od dne ko dospe prošnja na pristojno mesto — § 109. in 104/15 ur. zakona.

Količina osebne pokojnine se odmerja po službeni dolžnosti (uradno) z isto rešitvijo, s katero se uslužbenec upokoja (§ 128. ur. z.) in to na podlagi podatkov centralnega Uslužbenškega lista in listin, ki so služile za polnjenje uslužb. lista.

Vendar je priključiti prošnji za upokožitev in odmero osebne pokojnine (glej Roč. katalog str. 96) le:

- 1.) izvod iz Uslužb. lista,
- 2.) prepis rešenja odnosno ukaza o poslednji skupini po zak. o civ. uradnikih iz 1. 1923;
- 3.) prepis odloka o zadnji stopnji po ur. z. iz 1. 1923;
- 4.) prepis prevodnice po ur. z. iz 1. 1931. in
- 5.) prepis ukaza o skupini, v kateri se nahaja uslužbenec na dan, ko vlaga prošnjo

zasledovati bolj pazno naše življenje. V družbi smo zadeli na nedavno »obmorsko« priložnost. In mož se je močno razhudil.

»Naše počitnice so pomaknjene v najtoplejše poletne mesece. Če pri nas vlada takrat. neutešljiva vročina.«

On sam ne gre nikoli, ve pa, da tudi drugi ne hodijo v pasjih dneh na morje. Itd., itd. z eno besedo: — učiteljski obmorski dom je zaradi vročine v počitnicah nepotreben in zato ne bo nikoli — uspel. (Kdaj pa naj hodimo na morje, kakor v počitnicah. Seveda, le komur prija.)

In še drugega plašnega Tomaža sem nalezl: Dravska banovina leži v območju planinskega sveta. Ze iz lokalno patriotičnih nagibov bi morali zgraditi predvsem učiteljski planinski dom, kamor naj bi hodili učitelji letovat v glavnih počitnicah.

In tretjega naj še tudi omenim. Razhudil se je v veččlanski družbi, ki je uvodoma s simpatijo sprejela misel ustanovitve našega obmorskega doma:

»Kaj neki silijo zdaj na dan z obmorskim učiteljskim domom? Naj stoji pred nami že vso večnost odprto vprašanje Učiteljskega doma v Ljubljani. V času, ko še o ljubljanskem U. D. ni ne duha ne sluha, pa hočejo nekateri cepiti sile in zidajo novi dom na morsko — pene.«...

Še več bi našel takih cvetk. Iz vseh veje le eno, da ne poznajo oni, ki iznašajo svoja pogrešena stališča, ne enega ne drugega. Ne vem, zakaj se niso poglobili v stvari, da bi jih doumeli in potem stvarno sodili. Vem pa le, da so to oni iz naših vrst, ki stalno samo

za upokožitev in to, če je po novem zakonu o uradnikih napredoval v višjo skupino;

6.) ev. prepis dekreta o periodičnem povšku (§ 52. ur. z.) in

7.) izjavo, kje bo prosilec kot upokojenec imel stalno bivališče.

—§ Prošnjam za višje položajne skupine je priključiti po odredbi kraljevske banske uprave IV No. 1390/1-33 tudi prepise odloka o period. povšku, če je bil prosilec priznan po prevedbi 1. 4. 1931.

—§ Tovariši upravitelji, ali imate na šoli »Pregled dospelosti period. povškov in dospelosti pravice za višji položaj — in za vsakega tovariša (-ico) tablico »Moji prejemki za š. l. 1932./33.« ki nudi poleg pregleda prejemkov tudi točen pregled, kdaj posameznik napreduje, odnosno kdaj mora zaprositi za napredovanje. — Tiskovine se naročajo v Knjižarni Učit. tiskarne v Ljubljani in podr. v Mariboru.

Naša gospodarska organizacija

—g Članom Učit. samopomoči. V teh dneh ste dobili položnice za nakazilo članskega prispevka v mesecu januarju 1933. Umrla sta dva člana: Josip Zemljčič, Maribor in Janko Nep. Jeglič, Ljubljana (286./287. smr. sl.). Samci naj nakažejo 11 Din, zakonski pari 21 Din. — Imamo pa še prav mnogo in visokih zaostankov! Položnice je ostalo za približen znesek okrog 50.000 Din. Uprava Vas vlnudno prosi, da poravnate v februarju vse zaostanke. Posmrtnine se zdaj še redno izplačujejo, če bodo pa zaostanki vedno večji, pa to ne bo mogoče. Prosimo Vas vse, da se odzovete naši prošnji. — Nekaj članov še ni vrnilo podpisanih pristopnic. Vrnite jih podpisane upravi US v Ljubljano!

—g Ali veš, da je izšel zemljevid »Kamniške planine, Gorenjska ravnina, Ljubljansko polje?« Je prav izvrstno učilo za domoznanski pouk. Priporočila ga je za rabo pri pouku šolska oblast. Ako ga naročiš večje število, ga dobiš za ceno 4 Din pri Učiteljskem domu v Ljubljani.

—g Ribičič: Igrice. Lahke so in primerne za šolski oder. Cena broširanemu izvodu 6 Din, vezanemu 9 Din. Založnik Učiteljski dom v Ljubljani.

Mladinska matica

—mm Februarska številka »Našega roda«, ki izide v nekaj dneh, bo pustnemu času bolj primerna, bolj vesela vsebine. Hudale nadeljuje svoja potovanja »Med vulkani in atoli«. Bevk priobčuje veselo pravljico snov »O palici in živalci«. Klemenčič pripoveduje našim najmlajšim po narodni pesmi, kako je kralj Matjaž rešil Alenčico. Veliko veselje prinese otrokom Magajnov »Racko razbojnik«. Ljubljenec naše mladine pokojni Milčinski še enkrat izpregovori naši mladini s kratkim prispevkom. Rubrika »Naši možje« prinese obisk pri Seliškarku. Zanimiva bo tudi rubrika »Doma in po svetu« in ostale.

V ilustriranem delu pa sodelujejo razen Jakca, Sirka in Gasparija tudi vsi trije kralji, to je France, Tone in Mara. Prvič, da bo mogoče tu primerjati vse tri tehnike naših mojstrov v eni sami številki »Našega roda«.

—mm Na itak nizke cene še 25% popust. Za knjižnice, za društva, za učence je sklenila dati Mladinska matica vse knjige, ki jih ima še v zalogi, (razen »Miklavčeve noči«) s 25% popustom. Poleg tega dobijo oni, ki naročijo večjo množino knjig na vsakih deset naročenih izvodov še eno knjigo v dar.

kritizirajo. Žal je v našem stanu in tudi v organizaciji prav jaka skupina kritikastrov: kadar je potreba prijeti za delo, takrat jih ni zraven, kadar je treba dati dobrega in klenega sveta, takrat jih ni od nikoder, kadar se o stvarih razpravlja na sestankih, zborih, skupščinah, poti, ki bi jih povedla tjakaj, ne poznajo in ne najdejo nikoli.

Najbolj glasni in vsevedni pa so vsepovsod, drugod. Vsak načrt pregrizejo, vsako zdravo misel skušajo že v krali zamoriti, v vrste onih, ki imajo v sebi še mnogo zdravega optimizma in obilo krepke volje pa zanašajo malodušje. S takim ravnanjem pa odtegnajo od dela mnoge, ki niso sami v sebi toliko močni, da bi znali pretehtati netočne besede takih krivih prerokov.

Niso ti malodušni apostoli na delu samo zdaj, ko se je v našem stanovskem pokretu odprl nov list z naslovom: Učiteljski obmorski dom. Tudi ob vsaki drugi priliki naletimo nanje, pokazal sem zdajle nanje zato, ker stoji ta zadeva trenutno kot zelo važna pred nami in se že zaganjajo vanjo.

Misel zgraditve Učiteljskega obmorskega doma je potrebna in zdrava, kakor je zdravo morje samo in sonce, ki ga obžarja. Želel bi le, da se postavi ob bok pokretnikom zgraditve krepka vrsta zadržnikov. Pogoji glede plačevanja, ki so začetni v letaku — mesečni obroki po 50 Din — so omogočeni domala vsem. Le vsaki deseti se naj javi z odrezkom naši sekciji in kmalu bodo udarjale lopate rojstno pesem prepotrebne Učiteljskemu domu na Omišlju.

—nč—

V zalogi so še sledeče knjige:

Redne publikacije.

(Brez popusta: broširane po 5, vezane po 8 Din.)

Kresnice I., Kresnice II., Kresnice III., Kresnice IV., Kresnice V. (samo vez.) Skulj: Sadjarčki, Seliškar: Rudi, Pipan: Kako smo delali radio, Rehár: Začarani krogi, Rehár: Vijolica Vera, Erjavec: Pod grajskim jamom, Grimm-Slapsak: Mizica, pogri sel Skulj: Vrtaričice, Bevk: Lukec in njegov škorec, Deržaj: Življenje hudobne kavke Katke (samo vez.), Hafner: Botra z griča (samo vez.), Bevk: Lukec išče očeta (samo vez.).

Naše šolstvo in prosveta

GOSPODARSTVO KRAJEVNIH ŠOLSKIH ODBOROV.

Krajevni šolski odbori imajo neprimliko zaradi izostankov zapadlih tangent vsolanih občin, kar močno ovira tudi uspešno šolsko delo. Da se to kolikor mogoče uredi, so dobile uprave občin naročilo, da odvajajo šolam prispevke v razmerju med obč. in šolskim proračunom z ozirom na dotok občinskih davčnin.

Težke gospodarske prilike upravnih občin bodo močno vplivale na redno obratovanje narodnih šol, zato se bo potreba omejiti na najnujnejše in najpotrebnejše izdatke. Predvsem pa bo izostalo zbiranje vseh tako potrebnih stavbnih fondov, kar bo v škodo zaželenemu razvoju narodnega šolstva. Po nekaterih krajih prejemajo krajevni sreski odbori od vsolanih upravnih občin redno pripadajoče tangente, v drugih pa so izdatni zastanki še za leto 1931., še večji pa za leto 1932. Ponekod so že nastale težkoče pri nabavljanju kuriva in drugih za obrat neobhodnih potreb.

POSESTNO STANJE ŠOLSKIH OBČIN.

Pristopilo se je k ureditvi posestnega stanja šolskih občin na osnovi določil § 36. in 39. zakona o narodnih šolah. V to svrhu je naročeno krajevnim šolskim odborom, da predložijo vse potrebne listine, ki dokazujejo last nepremičnine, in čemu služijo posamezne nepremičnine, določene v šolske namene. Zato se vrši, kjer še ni izvršen, zemljeknjižni prenos šolskih lastnin od upravnih občin na šolske občine. Neprimliko so v tem pogledu s šolskimi lastninami v Prekmurju, kjer so sedanje državne narodne šole naslednice prejšnjih konfesionalnih šol. Z naložitvijo zemljiškega katastra šolskih občin pri banovinskem šolskem odboru bo onemogočena vsaka odvajitev šolske lastnine v druge namene.

TEČAJI ZA IZOBRAZBO UČITELJEV.

Učitelstvo je pokazalo mnogo umevanja za delo med narodom, kar kaže velika udeležba na raznih tečajih, ki naj ga usposablja za izvenšolsko prosvetno in gospodarsko udejstvovanje. To je zdrav pojav, da obstoji v učitelstvu pravo razumevanje za ljudske potrebe in koristi naroda. Krepi pa tudi poglubitve v lastnih vrstah.

Združno gospodarski tečaj za učitelstvo dravske banovine se je vršil od 7. do 29. julija t. l. pod okriljem sekcije JUU, katerega je podprla banska uprava. V tečaj se je prijavilo 85 učiteljev, kar jasno kaže veliko zanimanje učitelstva za to važno gospodarsko panogo izven šolskega udejstvovanja učitelstva. Tečaj je absolviralo 40 udeležencev z uspehom na osnovi zaključnega izpita. V tečaju se je predavalo združništvo, združno pravo in ustroj zadrug, združno knjižvodstvo, socialna ekonomija in promet. Z ozirom na to, da je združništvo v dravski banovini najbolj razvito, je prirejanje teh tečajev nujna potreba, da se usposobi kolikor mogoče veliko število učitelstva za izvenšolsko udejstvovanje na tem gospodarskem tako važnem polju.

Pedagoški tečaj v Mariboru.

Tečaj za kmetijsko-nadaljevalne šole v Sv. Juriju ob Juž. žel. in uvodni gospod. njski tečaj.

Dva merkantilna tečaja za obrtne šole v Ljubljani.

Gospodinjstvo higienski tečaj Podmladka Rdečega križa v Mladiki v Ljubljani.

OSNOVNO ŠOLSTVO V SAVSKI BANOVINI.

V savski banovini je vsega 1782 osnovnih šol. Od tega je 1763 državnih in 17 privatnih osnovnih šol. V primeri z lanskim izkazom kaže letošnja statistika 21 državnih šol več nego lanska, a število privatnih je padlo za 3. Razen tega je bilo osnovanih 35 šol z 52 razredi v onih krajih, kjer dosedaj še ni bilo šol, vendar te še niso otvorjene, ker še niso

Izredne publikacije.

(Brez popusta: kartonirani izvodi po 12 Din, v polplatnu po 18, v platnu po 24, na luksuznem papirju po 27 Din.) Dr. Joža Lovrenčič: Tiho življenje.

Poleg tega so na razpolago še vezani prvi in drugi letniki Našega roda. (Cena brez popusta v polplatnu vezanem izvodu je 28 Din v platnu pa 38.)

Popust na vse te knjige velja le do preklica. Okoristite se te ugodne prilike in sežite po naših publikacijah!

izvršena vsa adaptacijska in gradbena dela. Od privatnih šol sta bili zaprti dve madžarski in ena ruska.

V vseh državnih osnovnih šolah je bilo 4447 razredov, a v privatnih 44 razredov.

Radi pomanjkanja potrebnih prostorov in prevelikega števila otrok je bil uveden pol-dnevni nerazdeljeni pouk v 237 šolah a v 313 šolah mešan (menjavajoč) pouk. Reden celodnevni pouk se je vršil samo v 884 šolah.

Od vseh državnih šol sta le dve manjšinski in sicer nemški. Privatnih manjšinskih šol je pa več in to 2 nemški 4 češkoslovaške, ena italijanska in 1 madžarska.

Na podlagi § 45. zakona o narodnih šolah je bilo otvorenih v tem letu 16 manjšinskih razredov in sicer 3 češkoslovaški in 13 nemških. Ukinjenih pa je bilo 11 manjšinskih razredov, ker je bilo število otrok v njih mnogo manjše, kot predvideva zakon.

Število šoloobiskujočih otrok je narastlo lansko leto v osnovnih šolah za 11.300, a v višjih narodnih šolah za 6.734 učencev.

Državne osnovne šole obiskuje 266.019 in privatne 1.984 otrok. V višje narodne šole hodi 54.470 otrok. Ker je v osnovni šoli obveznih 297.500 otrok, a v višji narodni 65.334, se vidi, da ne poseča osnovne šole 28.913 šoloobveznih otrok, a višjo narodno 10.864 otrok.

V raznih srezih v Liki so najslabše šolske razmere in v mnogih krajih hodi v šolo komaj 50% otrok.

V državnih narodnih šolah je nastavljenih 4480 učnih moči, a na privatnih 49 učnih moči. Od tega je 1852 učiteljev in 2628 učiteljic.

Število šolskih vrtov se je zvišalo v preteklem šolskem letu za 1460, a je kljub temu še 322 šol brez šolskih vrtov.

V šolskih proračunih je bilo predvidenih za šole 43.839.514 Din, a šole so prejele vsega komaj 21.898.207 Din.

Kriza se sicer pozna povsod, vendar šolstvo ne sme zaostajati.

ŠOLSKI VRTOVI.

Z naložitvijo zemljiškega katastra bo urejeno tudi posestno stanje šolskih vrtov. Po predloženih poročilih o šolskih vrtovih merijo šolski vrtovi z matičnjaki, drevesnicami in zelenjadarstvom 69 ha 38 a in 95 m². Predvsem manjka šolam matičnjakov, ki bi služili kot vzorna učila s sadnimi sortami na osnovi sadnega izbora za dotični kraj. Gospodarske neprimliko ne dovolijo, da bi šolske občine in banovina primerno podprli razvoj šolskega vrtnarstva, ki je vzgojne, učne in gospodarske važnosti. Imamo še nad 100 šol brez šolskih vrtov. Enako je število šol s šolskimi vrtovi v preamajni razsežnosti 2 do 3 a. Nad 100 šolskih vrtov nima drevesnic zaradi male obsežnosti in neprimerne lege ter zemlje.

Z ozirom na dane prilike se je posvečalo potrebno pažnjo izboljšanju šolskih vrtov. V ta namen se izdelujejo vzorni načrti za napravo novih in preureditev obstoječih šolskih vrtov. Šolski vrtovi so se zboljšali bodisi s preureditvijo, razširjenjem in napravo novih ograj.

Ker so šolski vrtovi važno učilo, bi jih bilo potrebno izdatno podpreti po lokalnih činiteljih, banovini in državi. Vzorni učitelji vrtnarji zaslužijo za svoje delo priznanje in nagrade.

RAZSTAVA ŠOLSKIH VRTOV.

Pripravlja se razstava šolskih vrtov in vseh onih panog, ki so v neposredni zvezi s šolskim vrtnarstvom. Šolska upraviteljstva so predložila poročila in predloge, na osnovi katerih se bo določil obseg in program razstave.

Ker bo nameravana razstava velikega pomena za nadaljnji razvoj šolskega vrtnarstva in za povzdigo pouka iz kmetijstva, smo uverjeni, da bosta država in kraljevska banska uprava to razstavo izdatno podprli in pripomogli do zaželenega uspeha.

Še do 15. februarja 1933.

imate čas, da naročite naše knjižne zbirke s 50 do 75% popusta

Poslužite se te lepe prilike, da izpopolnite šolske, društvene in svoje

knjižnice

Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani